Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om underbygning og kommunikation af udtrykkelige miljøanprisninger (direktivet om grønne anprisninger)

(COM(2023) 166 final — 2023/0085(COD))

(2023/C 293/13)

Ordfører: **Angelo PAGLIARA**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 1.6.2023
	Rådet, 2.6.2023
Retsgrundlag	Artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	2.6.2023
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.6.2023
Plenarforsamling nr.	579
Resultat af afstemningen	
(for/imod/hverken for eller imod)	205/2/3

1. **Konklusioner og anbefalinger**

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er overbevist om, at bæredygtighed er en af grundpillerne i Den Europæiske Unions fremtidige udvikling, og at dette nye forslag giver mulighed for at styrke de offentlige myndigheders og samfundets aktive rolle med hensyn til hurtigt at bevæge sig i retning af en cirkulær økonomi og udvikle en cirkulær kultur ([1]).

1.2. EØSU opfordrer Kommissionen til at fortsætte med systematisk at inddrage arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer, navnlig forbrugerorganisationer, i denne proces for at beskytte forbrugerne og virksomhederne mod grønvaskning.

1.3. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre, at kravene i direktivet om grønne anprisninger bliver en model for et minimumsniveau af beskyttelse mod grønvaskning, som skal afspejles i sektorspecifik lovgivning, der er udelukket fra dette direktivs anvendelsesområde, når det gælder visse frivillige anprisninger og mærkning. Indførelsen af sektorspecifik lovgivning bør ikke blive en måde til at fravælge bestemmelserne i direktivet om grønne anprisninger, indføre smuthuller eller reducere forbrugerbeskyttelsen.

1.4. EØSU peger på en stigende bekymring over udbredelsen af miljøanprisninger, der er baseret på kompensation gennem anvendelse af kompensationskreditter, og opfordrer Kommissionen til at indføre et klart forbud mod anprisninger baseret på kompensation.

1.5. EØSU glæder sig over den bebudede hensigt om at øge retssikkerheden i forbindelse med miljøanprisninger og opfordrer Kommissionen til at sikre, at de rette betingelser er til stede for at styrke det indre markeds konkurrenceevne, navnlig gennem indførelse af fælles metoder til dokumentation af forskellige typer anprisninger.

1.6. EØSU noterer sig mikrovirksomhedernes tilvalgsmulighed og anmoder Kommissionen om at træffe alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at inddrage dem i medlemsstaternes kontrol. EØSU glæder sig desuden over, at der lægges vægt på håndhævelse af markedet, og understreger behovet for at sikre, at direktivet håndhæves fuldt ud.

1.7. EØSU henleder opmærksomheden på den stigende bevidsthed om miljøspørgsmål og opfordrer Kommissionen til at udvikle specifikke værktøjer til støtte for de økonomiske aktører, der har til hensigt at øge den miljømæssige og sociale bæredygtighed af deres produktionsmetoder og produkter.

([1]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En ny handlingsplan for den cirkulære økonomi — For et renere og mere konkurrencedygtigt Europa (COM(2020) 98 final) (EUT C 364 af 28.10.2020, s. 94) og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbrugerne i den cirkulære økonomi (initiativudtalelse) (EUT C 353 af 18.10.2019, s. 11).

2. **Resumé af Kommissionens dokument**

2.1. Dette forslag til direktiv har til formål at supplere de lovgivningsmæssige rammer for støtte til bæredygtigt forbrug ved at behandle specifikke aspekter af og krav til eksplicitte miljøanprisninger for så vidt angår dokumentation, kommunikation og verifikation heraf.

2.2. Forslaget var et af de initiativer, som Kommissionen har anført til gennemførelse af den europæiske grønne pagt, og som supplerer de lovgivningsmæssige rammer for miljøanprisninger og dermed sikrer, at køberne har adgang til pålidelige, sammenlignelige og verificerbare oplysninger, så de kan træffe mere bæredygtige beslutninger ([2]). Behovet for at bekæmpe grønvaskning afspejles også i både den nye handlingsplan for den cirkulære økonomi ([3]) og den nye forbrugerdagsorden ([4]).

2.3. Forslaget supplerer forslaget til direktiv om styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling ([5]) og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF ([6]). Sammen etablerer de et klart system for miljøanprisninger, herunder miljømærker.

2.4. Forslaget omfatter minimumskriterier for dokumentation og meddelelse af miljøanprisninger, nye bestemmelser om miljømærkning og mærkningsordninger, indførelse af forudgående kontrol af miljøanprisninger og mærkningsordninger og håndhævelsesforanstaltninger såsom regelmæssige kontroller og sanktioner.

2.5. Direktivet omfatter imidlertid ikke harmoniserede metoder. Det giver dog mulighed for at vedtage delegerede retsakter eller ændringer på et senere tidspunkt for at fastsætte yderligere krav om specifikke spørgsmål såsom klimaanprisninger, holdbarhed, genbrugelighed, mulighed for reparation, genvindelighed, genanvendt indhold, anvendelse af naturligt indhold, herunder fibre, miljøresultater og bæredygtighed, biobaserede elementer, bionedbrydelighed, biodiversitet, affaldsforebyggelse og -reduktion.

3. **Generelle bemærkninger**

3.1. EØSU opfordrer Kommissionen til at udvikle specifikke instrumenter til fremme af en kultur med cirkulær økonomi og navnlig iværksætte oplysningskampagner for at udbrede en »cirkulær kultur«, især blandt den yngre generation. EØSU opfordrer også Kommissionen til at indsamle god praksis på dette område, som medlemsstaterne har udviklet i deres aktiviteter, og til at overveje at formidle dem.

3.2. Den brede offentlighed, især den yngre generation, er nu mere opmærksom på miljøspørgsmål ([7]) ([8]), og derfor anvendes grøn markedsføring i stigende grad som en konkurrencefordel.

3.3. Forbrugernes og interessenternes forventninger til bæredygtighed og miljøbeskyttelse er stigende, men der er ikke megen tillid til miljøanprisninger ([9]). Ud over tillidsspørgsmålet er der en udbredt misforståelse af, hvad disse anprisninger betyder. Denne konklusion afspejles i flere undersøgelser, der ikke kun er foretaget af Kommissionen, men også af nationale

([2]) COM(2019) 640 final, 11. december 2019.
([3]) COM(2020) 98 final, 11. marts 2020.
([4]) COM(2020) 696 final, 13. november 2020.
([5]) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2005/29/EF og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og bedre oplysning, COM(2022) 143 final.
([6]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 22).
([7]) Kommissionen, Behavioural Study on Consumers' Engagement in the Circular Economy, 2018, s. 10.
([8]) The Economist Intelligence Unit Limited, An Eco-wakening: Measuring global awareness, engagement and action for nature, 2021 (WWF).
([9]) Environmental claims for non-food products, undersøgelse bestilt af GD JUST (2014), https://commission.europa.eu/publications/environmental-claims-non-food-products_da.

agenturer, navnlig vedrørende klimaanprisninger ([10]). Det er derfor af afgørende betydning, at forbrugerne nu sættes i stand til at træffe informerede købsbeslutninger på grundlag af pålidelige oplysninger.

3.4. Konsekvensanalysen pegede på en række problemer, der giver anledning til stigende bekymring blandt forbrugerne såsom en vildledende handelspraksis i forbindelse med produkters bæredygtighed, uklare eller dårligt dokumenterede miljøanprisninger og bæredygtighedsmærker, der ikke altid er gennemsigtige eller troværdige. I lyset af resultaterne af konsekvensanalysen støtter EØSU Kommissionens initiativ og mener, at der er behov for en resolut indsats på dette område.

3.5. EØSU mener, at forbrugerne, hvis de er bedre informeret, kan spille en aktiv og afgørende rolle i den miljømæssige omstilling og bidrage til at nå målene i den grønne pagt. Det er afgørende at sikre, at bæredygtighed spiller en større rolle i forbrugernes beslutningsprocesser, således at den har en indvirkning både på det tidspunkt, hvor de foretager købet, og på et senere tidspunkt (om nødvendigt vælger man at reparere, hvor det er muligt, i stedet for f.eks. at foretage et nyt køb). Dette vil supplere nye krav til miljøoplysninger om produkter, der stammer fra initiativer såsom forordningen om miljøvenligt design for bæredygtige produkter. Den vil sikre fælles regler for mærkning ud over den eksisterende lovgivning såsom EU-miljømærkeordningen, ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS) og ordningerne om mærket økologisk landbrug, energimærkning og CE-mærkning.

3.6. Artikel 1 i forslaget udelukker meget sektorspecifik lovgivning fra direktivets anvendelsesområde, hvor den pågældende lovgivning indeholder egne krav til anprisninger og mærkningsordninger. EØSU foreslår, at mindst samme niveau af beskyttelse mod grønvaskning afspejles i den sektorspecifikke lovgivning. Dette bør som minimum omfatte en tilsvarende grad af dokumentation, kommunikation (dokumentation) og (tredjeparts)verifikation. Desuden er der behov for at præcisere, at det kun er de anprisninger, der er omfattet af disse retsakter, der er udelukket, snarere end krav vedrørende de produkter, der er omfattet af sektorlovgivningen. Hvis visse anprisninger ikke omfatter specifikke krav, bør de falde ind under anvendelsesområdet for direktivet om grønne anprisninger. F.eks. udelukker artikel 1 lovgivning om emballage og emballageaffald, og denne lovgivning omfatter kun anprisninger vedrørende genanvendelighed og genanvendt indhold. Dette bør betyde, at andre anprisninger (såsom visse emballagers indvirkning på livscyklussen) bør falde ind under direktivet om grønne anprisninger.

3.7. EØSU erkender, at der er stigende bekymring over udbredelsen af miljøkrav baseret på anprisning gennem anvendelse af kompensationskreditter (»klimaneutral«, »plastkompenseret« osv.), som flere forbrugermyndigheder — og i flere retssager — har anerkendt som videnskabeligt ukorrekte og altid vildledende for forbrugerne. EØSU opfordrer derfor indtrængende Kommissionen til fuldt ud at tage disse erfaringer med i betragtning og indføre et klart forbud mod anprisninger, der er baseret på udligning, ud over krav til den måde, hvorpå virksomhederne formidler deres bidrag til bæredygtighedsprojekter i stedet for at anprise udligning. Navnlig skal direktivet om grønne anprisninger være i fuld overensstemmelse med direktivet om styrkelse af forbrugernes stilling i forbindelse med den grønne omstilling.

3.8. EØSU noterer sig beslutningen om at udelukke mikrovirksomheder fra nogle af lovgivningens bestemmelser med den begrundelse, at procedurerne kræver, at de virksomheder, der fremsætter anprisningerne, investerer tid og ressourcer i indsamlingen af de nødvendige oplysninger og i kontrolprocessen. EØSU noterer sig mikrovirksomhedernes tilvalgsmulighed, der giver dem mulighed for at drage nytte af de fordele, der følger af overensstemmelsescertifikater, hvis de beslutter at investere ressourcer i disse gennem kontrolproceduren. EØSU noterer sig også bestemmelserne om at støtte SMV'er generelt i forbindelse med anvendelsen af de krav, der følger af lovgivningen. Ikke desto mindre erkender EØSU, at der er behov for at sikre, at ingen virksomheder føler, at de har lov til at vildlede forbrugerne. Udvalget støtter fuldt ud det faktum, at tilvalgselementet i direktivet om grønne anprisninger ikke betyder et tilvalg til direktivet om urimelig handelspraksis. Kommissionen bør indføre specifikke krav for at sikre, at mikrovirksomheder inddrages korrekt i den kontrol, der udføres af medlemsstaterne, da de ikke er reelt undtaget fra den bredere lovgivning om urimelig handelspraksis.

([10]) Authority for Consumers & Markets: ACM consumers find claims regarding carbon offset unclear (tilgået januar 2023), https://www.acm.nl/en/publications/acm-consumers-find-claims-regarding-carbon-offset-unclear.
Verbraucherzentrale (September 2022) Klimaneutrale Produkte: 89 Prozent für klare Regeln und geprüftes Siegel (klimaneutral produkter: 89 % for klare regler og testet forsegling), https://www.verbraucherzentrale.nrw/pressemeldungen/presse-nrw/klimaneutrale-produkte-89-prozent-fuer-klare-regeln-und-gepruefte-siegel-77472.
ASA (oktober 2022) New Research into understanding of environmental claims, https://www.asa.org.uk/news/new-research-into-understanding-of-environmental-claims.html.
Kantar Public (2022) CO_2 Offset claims — Consumer survey, https://www.acm.nl/system/files/documents/acm-publishes-behavioral-research-into-co2-compensation-when-purchasing-airline-tickets.pdf.

3.9. EØSU opfordrer Kommissionen til at påbegynde arbejdet med at vedtage fælles regler til dokumentation af anprisninger som foreslået i artikel 3, som åbner mulighed for, at Kommissionen kan udvikle og vedtage fælles metoder til dokumentation af specifikke anprisninger på grundlag af resultaterne af den regelmæssige overvågning. EØSU mener, at Kommissionen allerede nu bør udarbejde en prioriteret liste over anprisninger, for hvilke der er behov for fælles regler baseret på de foreliggende oplysninger, og begynde at udvikle fælles metoder ud over livscyklusvurderingen. Disse er nødvendige for at sikre en harmoniseret gennemførelse i hele Europa med klare regler for verifikatorer om, hvordan den dokumentation, som virksomhederne fremlægger, skal vurderes. Dette vil afværge risikoen for, at virksomheder vælger at få deres anprisninger kontrolleret i lande, hvor de ved, at de har bedre chancer for at få deres anprisninger anerkendt. Det ville også skabe juridisk klarhed for virksomhederne og undgå at skabe asymmetri mellem på den ene side de virksomheder, der er i stand til at udvikle interne metoder eller få adgang til eksterne tjenester for at skræddersy metoder til deres markedsføringsstrategier, og på den anden side virksomheder, der ikke har ressourcer til at gøre det.

3.10. EØSU noterer sig Kommissionens beslutning om ikke at indføre metoderne vedrørende produkters og organisationers miljøaftryk som krav til dokumentation af anprisninger. I de tilfælde hvor det er relevant, opfordrer EØSU imidlertid til, at der gøres bedst mulig brug af disse metoder ved fastlæggelsen af fælles metoder til dokumentation. Med hensyn til artikel 3, stk. 1, litra c), om kravet om at påvise, at visse elementer af anprisninger er væsentlige set ud fra et livscyklusperspektiv, opfordrer EØSU Kommissionen til yderligere at præcisere, hvordan denne betydning bør vurderes.

3.11. EØSU anbefaler på det kraftigste, at Kommissionen præciserer kravene til anprisninger om et produkts eller en erhvervsdrivendes fremtidige miljøresultater, jf. artikel 5, stk. 4. For det første bør kravene være i fuld overensstemmelse med bestemmelserne i direktivet om styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling. For det andet bør kravene præcisere, at sådanne anprisninger kun vil blive accepteret, når de ikke udelukkende er baseret på kompensationer, og når de understøttes af klare og forståelige supplerende oplysninger fra den erhvervsdrivende, der fastsætter klare, objektive, videnskabeligt baserede og verificerbare forpligtelser og mål samt en gennemførelsesplan på den erhvervsdrivendes niveau, der omfatter gennemførelsesforanstaltninger og konkrete, verificerbare foreløbige mål, som ikke er afhængige af kompensationer, og som er i overensstemmelse med opnåelsen af en langsigtet forpligtelse. Gennemførelsesplanen bør tildeles et passende budget og udelukkende være baseret på eksisterende økonomisk og teknisk levedygtige teknologier. Gennemførelsesplanen og de opnåede fremskridt bør gøres offentligt tilgængelige og medtages i anprisningen som supplerende oplysninger, og der bør forelægges regelmæssige rapporter herom. Anprisninger vedrørende fremtidige miljøresultater bør også være underlagt uafhængig overvågning med henblik på at verificere anprisningerne og overvåge de erhvervsdrivendes fremskridt med hensyn til deres forpligtelser og mål ud over den certificeringsproces, der er fastsat i artikel 10. Anprisninger vedrørende fremtidige miljøresultater bør kun tillades på den erhvervsdrivendes niveau og ikke på produktniveau, da de pågældende miljøanprisninger ellers kan vildlede forbrugerne.

3.12. EØSU glæder sig over forbuddet i artikel 7 mod vurderinger og resultater baseret på en aggregeret indikator for miljøpåvirkninger, medmindre de indføres i EU-lovgivningen. Selv om deres klare kommunikation tiltrækker forbrugerne, fører den manglende klarhed med hensyn til metoderne bag resultaterne og det stigende antal heraf til forvirring og misforståelser. EØSU opfordrer Kommissionen til at præcisere, hvad der er omfattet af dette forbud, og navnlig hvad der anses for at være en »miljøpåvirkning«. Det er f.eks. underforstået, at reparationsmuligheder ikke er omfattet af anvendelsesområdet. Dette bør præciseres yderligere for at sikre retssikkerheden.

3.13. EØSU bifalder de foranstaltninger, der foreslås i artikel 8, for at sætte en stopper for de mange anprisninger og mærker, der indføres. De vil skabe større klarhed for forbrugerne og sikre, at der kun formidles værdifulde og pålidelige oplysninger.

3.14. EØSU glæder sig over den betydning, der tillægges håndhævelsen. Selv om detaljerede krav til anprisninger udgør et klart skridt fremad, er et af de største vedvarende problemer, som forbrugerne står over for, en manglende håndhævelse af reglerne, som ellers burde være givet på forhånd. Kontrolsystemet har potentiale til at mindske antallet af falske påstande på markedet, men dette vil kun lykkes, hvis der afsættes tilstrækkelige ressourcer til markedsovervågningsmyndighedernes arbejde. EØSU opfordrer Kommissionen til at undersøge alle muligheder for at støtte de nationale myndigheder og tilskynde medlemsstaterne til at tilvejebringe de nødvendige ressourcer til overvågning. Forpligtelsen til at rapportere om håndhævelsesaktiviteter hilses velkommen af EØSU.

3.15. EØSU bifalder også bestemmelserne i artikel 16 om adgang til klage og domstolsprøvelse for forbrugere og civilsamfundsorganisationerne. Det er en effektiv måde at støtte håndhævelsen på at sikre, at forbrugerorganisationerne kan træffe retlige foranstaltninger mod vildledende og ubegrundede anprisninger med henblik på at beskytte forbrugernes kollektive interesser.

3.16. EØSU bifalder bestemmelserne i artikel 17, der præciserer, hvilke sanktioner medlemsstaterne bør indføre. Kommissionen bør overveje god praksis på dette område.

3.17. EØSU opfordrer Kommissionen til at træffe alle nødvendige foranstaltninger — herunder inddragelse af arbejdsmarkedets parter i processen — for at beskytte forbrugerne og virksomhederne mod grønvaskning. EØSU foreslår navnlig, at der indføres bestemmelser om regelmæssig krydskontrol mellem på den ene side de nationale myndigheder og på den anden side arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet på nationalt plan. Med hensyn til foranstaltninger på europæisk plan bifalder EØSU udvalgsproceduren i artikel 19 og anmoder om at deltage i udvalget som den europæiske repræsentant for civilsamfundet. Ud over denne udvalgsprocedure er der behov for, at interessenterne inddrages behørigt, navnlig i drøftelserne om fælles metoder til dokumentation. EØSU foreslår at inddrage deltagelsesfora såsom Konsultationsforummet for Miljøvenligt Design og Den Europæiske Unions Miljømærkenævn eller at oprette en ny rundbordsdiskussion specifikt med henblik på denne lovgivning.

Bruxelles, den 14. juni 2023.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg